Godina II. — Broj 462.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·— u malioprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 1 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 17. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sikanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAŽA u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 16. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Na ugarsko-rumunjskoj granici nema bitne promjene položaja; borba se bije dalje. U kutu triju zemalja, južno Dornavatre potisnuli smo Ruse preko potoka Negra, kod česa su oni ostavili u našim rukama 1 časnika, 217 momaka i 2 strojne puške; kod Kirlibabe smo za posljednjih bojeva zarobili 5 časnika i 1097 momaka te zaplijenili 5 strojnih pušaka, a na Smotrecu 3 časnika i 381 momka. U obim su se odsjecima izjatovile juče ruske protunavale. U predjelu Ludove su bavarski bataljuni osvojili nepriјateljski položaj.

Bojna fronta bavarskog princa: Na Narajowki, na najgornjem Strachu i jugozapadno Brečy-a imala je vojna skupina generala pukovnika Böhm-Ermollija, da odbija navale. Neprijatelj je svuda bio bačen uz teške gubitke. Vojska gen. pukovnika Tersztyanskoga stajala je kroz cijeli dan pod teškom vatrom ruskog topništva. Na obim stranama Zaturcya prešla je i neprijateljska pješadija na navalu, koja je osobito sjeverno imenovanog kraja bila više puta i sa velikim masama opetovana. Neprijatelj je ponovno pretrpio težak neuspjeh.

Talijansko bojište.

U bojevima kod Zobra su naše čete zarobile 2 časnika i 212 momaka te zaplijenile 3 strojne puške.

Jugoistočno bojište.

Nema, ništa da se javi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Ruprechta: U bojnom predjelu Somme trajala je kroz čitav dan živahna, objestrana topovska djelatnost. Engleska provala sjeveroistočno Guendecourta prodrla je u maletnoj širini u naš najprednji jarak, koji je protunavalom bio opeta posve osvojen. Francuzi su u jutro i na noće navalili na naše položaje zapadno Saillya. Bili su u svježoj protunavali suzbiti jugozapadno sela.

Vojna skupina njem. prijestolonasljednika: U Argonima je otkad dokad opeta oživjela topovska paljba.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Zapadno Lucka propadoše uz teške gubitke po neprijatelja žestokom topovskom vatrom pripravljene jake navale u odsjeku Zubilno-Zaturcy. Na isti su se način izjalovili djelomični napadaji južno željezničke pruge Brody-Lavov i u nizini Graberke. Znatne ruske sile su u dubokim vrstama, ali uzaludno navalile na Narajowki, među Lipnicom dolnjom i Skomarochyjem. I tu smo neprijatelju zadali teških gubitaka.

Fronta nadvojvode Karla: U Karpatima su njemački bataljuni, iskorišćujući svoj uspjeh na Smotrecu, odbili protunavale te zarobili 3 časnika i 381 momka. Na visini Coman su bavarske čete u jurišu zauzele više ruskih jaraka. Istočno Kirlibabe su kod navalnih bojeva austro-ugarskih pukovnija bili suzbiti ruski protunapadaji. Bilo je zarobljeno preko 1000 momaka. Jugozapadno Dornavatre su savezničke čete poismule protivnika preko doline Negra.

Sedmogradsko bojište.

Vrše se bojevi na rumunjskoj granici.

Balkansko bojište.

Mackensenova fronta: Položaj je nepromijenjen.

Macedonska fronta: U odsjeku Černe, na obim stranama Broda, nijesu imale nikakvog uspjeha žestoke, ponovne noćne navale srpskih četa. I djelomične provale kod Gruništa i sjeverno Nidže planine bile su odbijene uz znatne gubitke po neprijatelja.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 15. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Odbili smo 3 neprijateljske konjaničke eskadrone, što su kušale, da se približe Bischari.

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu je uspješnom našom vatrom bilo posve raspršeno neprijateljsko odjeljenje, koje je u gustim vrstama kušalo, da se približi. Na lijevom je krilu bio našom vatrom zadržan neprijateljski nenadani napadaj, a onda protunavalom suzbit.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 15. (D. u.) Službe. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Bila je uz teške neprijateljske gubitke suzbita navala, što ju je neprijatelj u jakosti od skoro jedne divizije poduzeo protiv odsjeka medju cestom Bitolj-Kleština i medju željezničkom prugom. Tijekom noći je neprijatelj izveo dvije dalјnje navale, bio je ali opeta odbit uz velike gubitke. Istočno željeznice je naša topovska vatra u klici ugušila pokušaj neprijateljske pješadije, da navali na naše položaje. U zavoju Černe tvrdokorni bojevi. Sve su navale bile odbijene ručnim granatama.

Na čitavoj rumunjskoj fronti vlada mir.

Brzojavi.

Sarralova pomoć.

Düsseldorf, 15. „Generalanzeiger" javlja iz Basela: „Basler Nachrichten" doznaju iz Milana: Obzirom na prijeteće unutrašnje Rumunjske zahtijevaju saši listovi energičan nastup sa strane Sarralla. „Corriere della sera" piše, da je do sada prispjelo u Bukareštu 47.000 bjeguнaca.

Englesko huckanje u Udruženim državama

Amsterdam, 15. Javlja se, da uredi engleske propagande u Udruženim državama šilju bezbroj listova na američke političare, posjednike trgovačkih i industrijskih poduzeća i na banke, da ih ponukaju na intervenciju protiv njemačkih podmornica. Pisma su potpisana od nekojih nepoznatih Američana, koji služe engleskoj propagandi. Bio je tiskan prosvjed, koji je osobito sjeverno imenovanog kraja bila više puta i sa velikim masama opetovana. Neprijatelj je ponovno pretrpio težak neuspjeh.

Sukob medju engleskim i talijanskim ratnim ladjama.

Berlin, 16. (D. u.) Prema nekoj vijesti „Tagblatta" iz Rotterdama, došlo je u Mesinskom kanalu usljed magle do sukoba medju engleskim i talijanskim bojnim ladjama, koje su se medjusobno opstrijeljavale. Teško oštećeni engleski oklopni krstaš bio je odvučen u Napulj.

Macedonska republika.

Lugano, 15. Prema „Secolu" javljaju solunski listovi, da će triumvirat Venizelos-Konduriotis-Dangelis nadomjestiti kralu u Macedoniji, na Jonskim otocima i u Epiru. Zakonodajna će moć vršiti zastupnička komora (u kojoj je većina za Venizelosa) izabrana 31. svibnja 1915.

Razgovor sa Radoslavovom.

Budimpešta, 16. Zastupnik lista „Az Est" razgovarao je sa Radoslavovom. Ovaj je kazao: Cini se, kao da hoće antanti Srbija odužiti svoj dug. Pred Monastirom bori se 70.000 Srba silnom žestinom i — što ne mogu da tajim — ogorčenom hrabrošću. Nije izvršno podupire francusko topništvo. Ja sam upravo potpuno vjeđen sa našim glavnim stanom i mogu da kažem, e ne će srpska naprezanja imati sjakova uspjeha. Uvjeravali su me, da ne trebamo biti zabrinuti za udes Monastira. Rumunji su se uvjerili, da započnu efektivnom ofenzivom na 200 kilometara dugačkoj fronti Sedmogradske, a nijesu mislili na to, da dovoljno zaštite granicu proti Bugarskoj. Mi smo za pet nedjelja onamo prispjeli, kamo nijesu druge zaraćene države eto ni za ovog više od dvogodišnjeg rata prispjele. Cini se, kao da Rumunjska veoma dobro znade, e će ona, ako za dva mjeseca ne izmogne sve dobili, sve izgubiti i potpuno biti obvezana. U Bukareštu imade već sad više bezrezervnih dana. Utjecaj socijalista sve više raste. Kad svršimo sa Rumunjskom, nadam se, da smo za veliki korak bliže miru. Radi toga je bila intervencija veoma zgodna, jer dok je bila neutralna, nadala se je antanta, da bi interveniju Rumunjske mogla biti odlučna po ovu ili onu stranku. No sad je te nade nestalo, kaošto i nade na ofenzivu Brusilovu i ofenzivu na Sommi. Što je Grčka mogla da učini, nebitno je kod stanja neizbježive anarhije. Kad se obori Rumunjska, otvoren je put do Crnoga mora i može se računati sa poštenim mirom.

Amerika i podmornice.

Ženeva, 14. „Petit Parisien" javlja iz Washingtona, da Lansing namjerava raširiti dosadanju širinu teritorijalnih voda s pogledom na dalekosežnost novih topova na najmanje 40 pomorskih milja od obale.

Oboreni nadzepelinovac.

Zürich, 14. „Neue Züricher Zeitung" javlja iz Londona:

Dopisnik Reuterovog dopisnog ureda pogledao si je prostanke na jugoistočnoj obali oborenog nadzepelinovca, čija je posada zarobljena. Om brzojavlja slijedeće potanksoti: Prije svega mora upasti u oči, da je ta strašna masa pod takvim okolnostima mogla biti srušena. Pri točnijem promatranju pročizlazi, da je kostur vanredno lak. Pred kratko sagrađeni zepelin „L 33" bijaše jedan od najvećih zrakoplova, koji se dandanas nalaze u uporabi. Isti je imao četiri ladjice sa šest mercedovih motora od 240 konjskih sila, svaki sa 1600 okretaja u minuti. Zrakoplov je posjedovao četiri vijka. U raznim spremama ležalo je na skladištu 2000 posuda (9000 litara) petroleja. Zepelin je vozio sobom 60 bacala za bombe. Jedan časnik izjavi, da oboreni zepelin posjeduje jošte svoju potpunu praktičnu vrijednost. Zrakoplov je 200 metara dugačak. Sveukupna težina uključiv posadu od 22 momka iznašala je po prilici 50 tona. Drži se, da je gradnja zepelina iziskivala jednu godinu, a gradjevni troškovi, da su došli stajati kakvih 250.000 do 500.000 funti šterlina. Na brodu bijaše 7 ili 8 topova, medju kojima 5 maksimskih topova; ostali bijahu nešto jačeg kalibra.

Strašenje novoengleske obale.

Washington, 14. Zapovjednik atlantske mornarice javlja: Mornarički odio je naložio, da se straži novoengleskoj obali i traži temelj glasinama, koje govore da se tamo nalazi tajna podloga za iskrižnu službu, kojom bi bila povrijeđena američka neutralnost.

Vijećanja poljskog kluba.

Beč, 14. Kako se javlja poljskim krugovima, će se poljski klub u svojim sjednicama, koje su urečene za 16. i 17. o. mj. baviti pretežno gospodarskim pitanjima i pitanjima aprovizacije. No činjenica, da su zadnjih dana odlični poljski političari držali dogovore sa mjerodavnim ličnostima, daje zaključivati, da će se voditi riječ i o aktuelnim pitanjima poljske politike. Ministar vanjskih posala konferirao je sa Dr. Javorskim.

Protiv Lloyd Georgeove propagande za produljenje rata.

Düsseldorf, 14. „Generalanzeiger" javlja iz Zuriha: „Avvenire d'Italia" piše prilikom posljednjeg govora Lloyd Georgea: Cilj Lloyda Georgea, koji je govorio o kažnjenju Njemačke, ne spada više medju vojne ciljeve antantinih naroda. Htjeti voditi rat sve do iscrpljenja središnjih vlasti, bi, uslijed otporne snage Njemačke i Austro-Ugarske značilo po nas samoubojstvo. Takvo bi produženje rata moglo biti za bogatu Englesku indiferentno, ali slijeći gledaju na takvo zatezanje rata posve drugim čuvstvima.

Jekov svojoj vojsci.

Sofija, 15. (D. u.) Prigodom godišnjice ustupa Bugarske u rat izdao je vrhovni zapovjednik jekov armadnu zapovjed, gdje ističe nuždu ratovanja te pokazuje na položaj poražene Srbije, koja je uzaludno sakupila posljednje svoje sile protiv bugarske fronte. Još će bijednija biti sudbina vjerolomne Rumunjske. Nakon poraznih udaraca kod Tutrakana, Dobriča i Rjahova broji već Rumunji, dračući od straha, posljednje dane svoga života. Nakoro će i Rumunjska biti učinjena neškodljivom. Nije još dovršena borba, koja ide za udinjenjem našega plemena. Nebrojeni su naši neprijatelji oslabljeni, ali još nijesu uništeni. Oni će kušati, da rat produže u nadi na poboljšanje svog položaja. Naša će ih ali snaga moći prisiliti, da se pred našom voljom pognu. Pobjedit ćemo onaj, koji će se do konca moći opirati.

Iz Grčke.

London, 16. (D. u.) Reuter javlja iz Atene: Dosadašnji generalni ravnatelj u vanjskom ministarstvu, Politis, otputovao je u Solun, da nastupi službu vanjskog ministra privrzorne vlade. Izjavio je, da će nakon kratkog boravka otići u posebnoj misiji u zapadnu Europu.

Ratno sudioništvovanje Grčke.

Geneva, 14. Pariško novinstvo donaša iz „Timesa" bez komentara vrlo sjetne pozive u pomoć rumunjskog kralja Ferdinanda. Samo „Echo de Paris" nagovješta da bi možda silom iznudjeno sudjelovanje Grčke moglo donijeti neposrednu olakšicu Rumunjske ugroženjem bugarske fronte kod Kavale.

Briand opovrgava tvrdnju ruskog novinstva, da je on kazao, da Italija zabranjuje sudjelovanje Grčke. Pitanje da je sada sa zadovoljstvom izvanano.

„Eclair" donaša medjutim debelim slovima tiskanu izjavu atenskog lista „Nea Hellas": Nijedna zemaljska sila ne može prisiliti Grčku, da se zaplete u rat.

Antantina samovlada u Grčkoj.

Ženeva, 14. „Matin" doznaje iz Atene, da je čet četvrti savez juče započeo nadzorom grčkih željeznica.

Raspust pričuvničkih lipa.

Danas oglašuju vrlo oštre na adbe zastupnika četvrtog saveza raspust pričuvničkih lipa. „Eclair" iz dva je četvrtni savez dati zatočiti bi pošje pričuvničkih lipa, budu li pokazivali najmanji otpor.

Kraljevske počasti za Venizelosa.

Venizelos si je dao na Mytilini iskazati kraljevske počasti. On se je dao dovesti u svoj stan u gala kočiji sa predjahačima, dok su trankuski časnici činili počasnu stražu. Odmah nakon svoga dolaska držao je Venizelos govor, u kome je sa njemu neobičnom žestinom navaljivao na kralja.

Vijećanja francuskog poslanika sa grčkim ministrima.

Atena, 16. (D. u.) U službenom krugovima vlada općata velika živahnost. Francuski je poslanik vijećao sa predsjednikom i vanjskim ministrom. Ministar predsjednik nije o vijećanju bilo ništa saopćiti. Izjavio je samo, da se je dogovaranje vodilo na vrlo prijateljski način, te da je time položen temelj daljnjim pregovorima. Nato je ministarski predsjednik bio u audijenciji kod kralja. Drži se, da se je tu pregovaralo o nadzoru nad željeznicama i redarstvom. Javlja se, da su antantina poslanstva u Ateni primila nalog, neka još jednom predlože Grčkoj, da odustane od neutralnosti.

Neprijateljski ratni izvještaj.

Engleska.

13. listopada poslije podne. Jučer smo pomakli naprijed naše linije medju Guendecourtom i Lesboudsom kaošto i sjeverozapadno Guendecourtom te smo zarobili 150 vojnika. Tijekom noći smo odbili neprijateljsku navalu sjeverno opkopa „Stuff". Prošle noći su odljeljenja na 14 njesta prodrla u području Ypernа i Armentiera u neprijateljske spojne jarke, gdje su učinila zarobljenika i prouzročila znatnu štetu.

Francuska.

15. na veče: Na Sommi su Francuzi izveli dvije navale, koje su sjajno uspjele i koje su im dozvolile, da se domognu prve njemačke obrambene crte na fronti od 2 km istočno Belloy-Santerre. Drugom su navalom zauzeli Francuzi dvorac Genermont, 1200 m sjeverno Abiaincourta. Francuzi su zarobili mnogo vojnika. Dovedeno bijaše preko 1200 neranjenih zarobljenika, od kojih 17 časnika. Na ostatoj fronti isprekidano opstrijeljavanje.

Italija.

13. listopada. U predjelu Pasubio smo odbili bestr. e neprijateljske navale medju Monte Spil i Monte Corno te duž obromka Roite, okusila su naše čete napale jake neprijateljske položaje meuju Sette Croci i Roite. Kod toga im je uza sve terenske poteškoće i usprkos ljutog neprijateljskog otpora da su napredovale. Zarobili smo 32 momka. U dolini Posina topovska djelatnost i manji za nas povoljni okršaji. Na potoku Ponziebbana (Fella) je neprijateljsko topnišvo ustrajno opstrijeljavalo naše položaje, ali nije nanijelo štete. Na juljskoj fronti žestoka topovska paljba u noći od 11. na 12. t. mj. i sljedećega dana. Protivnik je poduzeo žestoke protunavale u prvome redu protiv Zobra (Gorica) južno Nove vasi i time u svezi i protiv visine 144 na Krasu. Bio je svaki put odbijen uz vrlo teške gubitke. Na fronti jednog jednog bataljuna na liniji Zober pokopali smo 400 neprijateljskih lješina. Poslije podne su naše čete osvojile zemljište, što se nalazi medju linijama, koje smo zauzeli u prijašnjim danima i linijama, koje time sljedeć. Prispjele su do zapadnih obronaka Pečinke i prvih kuća Lokvice i Hudega loga. Zarobili smo oko 400 zarobljenika, od kojih 10 časnika. Neprijateljska su ljetala opstrijeljavala gradeške lagune i druga mjesta na donjoj Soči. Medju pučanstvom nekoliko žrtava i malena materijalna šteta. U zračnim bojevima nad Goricom bilo je oboreno jedno ljetalo, koje je palo u okolici Sv. Marka.

Dogodjaji na bojištima.

Treća bitka na Soči je svršila. Neprijatelj je s početka uzmogao postignuti nekoje lokalne prednosti. Ali navalna se je snaga za ove talijanske ofenzive istotako brzo iscrpila, kako s uvju prijašnjih. Ovu je talijansku navalu vodio novi general, jer je vojvoda Aosta odstupio, kao javljaju neutralne novine, radi nesporazumljenja sa Cadornom. Novi vođa uveo je i nove metode. U prijašnjim je ofenzivama talijansko topništvo bez pravog cilja i bez sistema pucalo na naše položaje a bubanjska je vatra trajala razmjerno kratko vrijeme, premda i koji put više od 50 sati. Novi talijanski zapovjednik upotrebio je u pripremi navale sva dosadašnja ratna iskustva. Topničke je vatra bila metodički uperena na ograničene odsjeke i jednakomjerno razdijelena; gadjala je na svaki opkop, na svako uporište, sa dalekometnim je topovima strijeljala na svako zapovjedništvo, da prekine svezu između niega i podredjenim mu četama. Svaku točku, gdje je slutio sakupljanje četa, pokrio je neprijatelj gradom granata i šrapnela. Bubanjska ova vatra nije trajala samo 50 već stotina i stotina sati. Našemu je topništvu uspjelo, da nekoliko dana spriječi zapornom vatrom napadaj neprijateljske pješadije. Napokon je ova ipak smogla provaliti preko usjanog tog jara te prodrijeti u razvaljene jarke. Rezultati velikih napora talijanskog topništva i golemih žrtava talijanske pješadije su tako neznatni, da se talijansku ofenzivu može smatrati posve izjalovljenom.

I na francuskoj se treći bitka na Sommi već duge mjesece užasna bitka. Francuzi i Englezi, koji se na tom mjestu nalaze u navali, nijesu još unatoč silnih gubitaka odustali od ofenzive te nema ni znakova, da će se tu ofenzivu u dogledno vrijeme dokinuti, svc ako se ne pojavi na tom bojištu kakav neočekivan dogodjaj sa strane njemačkog vojnog vodstva.

Na ruskom bojištu počela je u Volinji i u istočnoj Galiciji nova opsežna navala ruskih masa. Prvi dan tih navala prošao je sretno po nas. Rusi pretrpješe goleme gubitke. Dakako da su ovdje bojevi ek u zametku. Polak naših izvješća čini se, da se radi o novoj i za dulje vremena zasnovanoj bojnoj akciji, koja se nalazi tekar u prvom razvoju.

U Sedmogradskoj odigravaju se na granicama žestoki bojevi, koji još nijesu dovršeni. Na Balkanskoj fronti sakupili su Srbi zadnje svoje sile, da uzmogu probiti bugarsku liniju, koja štiti Bitolj. Judjeni cilj srpskih navala. U Dobrudži vlada mir.

Političke Vijesti.

Ratno zasijedanje njemačkoga Reichstaga. Reichstag se je bavio s manjim interpelacijama. Na upit o zabrani „Vorwärts-a" odvratio je ravnatelj izvanjskoga ureda, dr. Lewald: Zabrana je do dalnjega poslijedila u interesu javne sigurnosti. „Vorwärts" je donosio članke, koji su upravo izazvali cenzuru na najtuže mjere. Na upit o ratnom položaju u njemačkoj istočnoj Africi odvratio je državni tajnik kolonijalnoga ureda: Ukupni broj sila, što ih je podigla Engleska od proljeća god. 1916. protiv njemačke istočne Afrike, može se računati na 70.000 do 80.000 ljudi. Ove sile, koje su brojem i pomoćnim sredstvima bile daleko jače od njemačkih četa, poduzele su velike navale na zaštitno područje i zaposjele najvažnije lučka mjesta. Belgijci su zaposjeli Ruandu i Urundi, udružili se s Englezima i krenuli u Taboru, koje su njemačke čete nakon žestokoga boja morale dnu 17. rujna prepustiti protivniku. Pretežni se dio njemačke istočne Afrike dodaše nalazi u neprijateljevim rukama, al naše čete još drže znatno područje, pa će se unatoč vanredno teškim prilikama zacijelo još dalje odupirati protivniku. Potrajalo je šest punih mjeseci, dok je protivnik mogao protjerati naše čete iz izgubljenih krajeva. Pored toga je morao skupo platiti uspjeh. Gubitci, što ih je pretrpio u bojevima i poradi bolesti, golemi su i nadmašuju tisuće, kako se razabira iz južno-afričkih novina. Kod rasprave o pogubljima radi nestaške koruna dogodila se mala upadica. Za govora socijalističkoga zastupnika Wurma bacio je neki posjetnik s tribine letake u dvoranu. Potpretsjednik Paasche je odredio da se isprazni tribina. Svršivši debatu o interpelacijama, odgodio se je Reichstag do 26. listopada.

Neo-rusofilizam u Njemačkoj. „Frankfurter Zeitung" javlja, da se petrogradska „Riječ" bavi u jednom članku sa pojavom takozvanog neorusofilizma. Ta pojava da se javlja u Njemačkoj u onim krugovima, koji su najmanje interesirani na agrarno-konzervativnoj vlasti u Njemačkoj. List veli, da se u Njemačkoj dala lozinka, da se mora svršiti boj sa Rusijom, kako bi se Njemačka s njome izmirila.

Njemačke podmornice na obali Unije.

U Engleskoj opet raste srčba i zabrinutost radi „podmorničke kuge“, koja sve dalje i dalje širi svoje krugove, pa ne preza ni pred američkom obalom i redovitim pomorskim linijama, na kojima se odigrava promet između Amerike i Engleske, već i tamo redom potapja municione i drugo prevozne brodove, dok trgovačke podmornice podržavaju nesmetano saobraćaj između Unije i centralnih vlasti, ne obazirući se nimalo na engleske krstarice i torpednjače, koje polaze za njima u lov, i dok ratne podmornice gotovo na sprdnju engleskoj premoći na moru prenašaju važnu poštu u neutralne luke.

Tko se samo malo sjeća prošlosti, znat će, da su podmornice zadale sto briga Engleskoj, pa da je „gospodarica mora“ poduzela sve mjere, ne bi li mogla učiniti kraj tomu ugrožavanju svog umišljenog neograničenog gospodstva na moru. Potopljenje „Lusitanije“ dalo joj je povoda, te je počela huškati Amerku na njemačke podmornice. To je huškanje napokon dovelo do njemačke note od 5. svibnja o. g., u kojoj se je Njemačka obvezala, da ne će potopiti nijednog broda, a daga prije ne upozori i putnicima i momčadi dadne prilike, da se spase u čamce, izuzevši slučajeve, da bi brod kušao pobjeći, ili da otvori neprijateljstva proti podmornici.

Tom je notom doduše bila uklonjena napeto t, koja je, bez sumnje na engleski poticaj, nastala između Unije i Njemačke, ali pravu svrhu Engleska ipak nije postigla. Podmornički rat s potapljanjem brodova, koji su vozili kontrebandu u Englesku, Francesku, Rusiju ili Italiju, nastavio se je svom žestinom. To se najbolje razabire iz podataka, koje priopćuje „Lloyds“ o potopljenim brodovima. Po tim podacima potopljeno je od 18. veljače 1915., kad je počeo podmornički rat, do 23. ožujka 1916. od zaraćenih država 538 brodova s 1,768,870 tona, a 189 neutralnih brodova, koji su vozili kontrebandu, s 307,334 tona, ukupno dakle 727 brodova s 2,076,254 tona, ne uračunajući 246 engleskih i 8 neutralnih ribarskih brodova. U travnju 1916. potopljeno je 96 brodova s 225,000 tona, u svibnju 168,000 tona, u lipnju 61 brod sa 101,000, u srpnju 74 broda sa 103,000 tona. Talijanska se trgovačka mornarica sama tuži, da je od svibnja do kolovoza izgubila potopljenjem po podmornicama 105 brodova sa 150,000 tona ili osmi dio svoje ukupne tonaže.

Već ovo nekoliko brojeva dokazuje, da je podmornički rat užasno harao medju brodovljem antante, te da je, unatoj ni đnevice raspoloživu tonažu, postao teškom opasnošću za antantine države, koje su naročito u pogledu dovoza municije bile upućene na dovoz izvana, naročito iz Amerike.

Dok je Njemačka sa svojim prvotnim tipovima podmornica ugrožavala samo engleski i francesku obalu, Engleska se zadovoljila, da psuje i da za svoje municione transporte odredi nove rute, za koje podmornice nisu znale. Već je bilo zamrknje, kad su se novi tipovi stali pojavljati u Sredozemnom moru, te potapljati prevozne brodove sa četama i municijom, odredjene za Sarrailovu vojsku u Solunu. Ali je sve to Engleska donekle još snosila, pooštrivši mjere opreznosti, a naročito time, što je naoružala svoje trgovačke brodove. Nije to doduše nimalo uljecalo na gubitke brodova, ali je barem tješilo Englesku, tim više, što je držala obezbijedjenim put u Ameriku.

Ali je ta vjera grdno stradala, kad je njemačka trgovačka podmornica „Deutschland“ prevalila put iz Bremena u Baltimore. Nije Engleze toliko upeklo, što centralne vlasti mogu podržavati pod vodom redovitu trgovački saobraćaj s Amerikom, koliko spoznaja, da Njemačka raspolaže s tipom podmornica, kojih je akcioni radius tolikl, da mogu prevaliti put i preko Atlantika. Englezi su slutili, da ta trgovačka podmornica ne će ostati osamljena, već da je u neku ruku samo pacemaker za ratne podmornice sličnog tipa, a kad bi u amerikanske vode došle takove ratne podmornice, onda je odzvonilo neugroženom prevozu municije i drugog ratnog materijala.

Tomu je pako trebalo stati na put s kojim mu drago sredstvima. Engleska je sada uvela sve svoje sile, ne bi li joj pošlo za rukom, da zapriječi promet podmornica s amerikanskim lukama. Isprva je zahtijevala, da se trgovačke podmornice smatraju ratnim brodovima. Tim je htjela poluučiti to, da bi sve podmornice smjele ostati samo 24 sata u luci, a ne bi se smjela opskrbiti s gorućim materijalom. Unija je odbila taj zahtjev u pogledu trgovačkih podmornica. Engleska pako je pošla još dalje, pa je tražila od neutralaca, da podmornicama uopće zabranjuju pristajanje u svojim lukama.

Na taj zahtjev odgovorila je Njemačka sa ratnom podmornicom „U 53“. Ta je podmornica osvanula dne 7. o. mj. u Newportu, predala tamo poštu, koju je sa sobom prevezla, ostala dva sata u luci i zatim se opet udaljila. Već sutradan nastala je prava strava u američkim vodama. Svjetionik u Nantucketu primao je gotovo bez prestanka vijesti, da tonu brodovi, a u Engleskoj su premrli od straha, kad su se na svoje oči uvjerili, da Njemačka doista a raspolaže s tipom podmornica, koje mogu plovit u Ameriku i natrag. Opet, kao onda, kad su prve podmornice vršile svoj posao u Sredozemnom moru, počela je hajka za tajnim uporištima, a kad je pomna potraga iznijela, da takovih uporišta nema, Engleska je sva zapanjena i prestrašena za neko vrijeme obustavila odlazak natovarenih već brodova, a onim, koji su već bili na pučini, naložila, da promijene kurz.

Medjutim ona kuša sve, kako bi izazvala novi spor između Amerike i Njemačke. Ali to joj nije pošlo za rukom. Amerikanska je vlada izjavila, da ne može i ne će ništa drugo, već biliti nad tim, da se njemačke podmornice drže note od 5. svibnja 1916., a o tu se noto njemačke podmornice ne ogrješuju.

Rat s podmornicama stupio je dakle u novu fazu, a teška zabrinutost, koja je nastala u Engleskoj uslijed toga, što se podmornice pojavljuju kod amerikadske obale i u Ledenom moru, gdje sprječavaju dovoz municije za Rusiju, najboljim znakom, da ta nova faza ne će ostati bez posljedica za razvoj stvari na raznim ratištima.

Domaće Vijesti.

Gradsko kazalište. Sutra se pjeva u kazalištu zadnji put lijepa Gounodova opera „Faust“.

Iz Hrvatske.

Zaustava imovine. Kr. sudbeni stol u Zagrebu odredio je zaustavu čistavog imutka Pavla Petoševića iz Karlovčića, pošto protiv njega predleži temeljita sumnja, da je godine 1914. za vrijeme provale srpske vojske u Srijem dobrovoljno se priključio svojim konjima i kolima srpskoj vojsci, te s njome prebjegao u Srbiju, gdje je primao podpore od uredništva „Balkana“ za učinjene usluge. Braniteljem mu je uredu radi imenovan dr. Ivan Sauter, odvjetnik u Zemunu.

Grijanje školskih prostorija ove zime. Vladin odjel za bogoštovlje i nastavu izdao je na sve škole okružnicu, u kojoj se odredjuje, kako se imadu u zimi grijati školske prostorije, da se uštedi na drvima i ugljenu. U toj se okružnic, veli: Prostorije, koje se na odredjeni dan ili sat imadu upotrijebiti, ne smiju se ugrijati prije same upotrebe. Loženje peći imade se tako regulirati, da propisana temperatura nastane na početku upotrebe dotičnih prostorija. Osim toga se kod ocjene ženja uvijek mora uzeti u obzir i temperatura, koja vani vlada. Toplina od 16 ili 17 stupnjeva je dovoljna za školske prostorije.

Iz Dalmacije.

Namjesnik grof Attems počasni gradjanin Vrlike. Namjesnik grof Attems bio je imenovan 12. o. mj. počasnim gradjaninom Vrlike.

Ulje i krumpir. Čujemo, da će se napokon ovaj tjedan — ako ne nastupi koja zapreka — prodavati ulje gradjanstvu uz nove iskaznice. Krumpir, odredjen za Dalmaciju, stigao je na Rieku, odakle bi se ovih dana morao početi izvoziti u Dalmaciju. Za Zadar je za sada odredjeno 8 vagona.

Obznana c. k. dalmatinskog namjesništva od 15. srpnja 1916. br. R-100-34 glede olakšica u pograničnom prometu između Hrvatske, otoka Raba i Paga s jedne strane te Cresa, Krka i Lošinja s druge strane i Dalmacije.

Na temelju § 4. naredbe ukupnog ministarstva od 17. kolovoza 1915. l. d. z. br. 241 odredjuju se odgovorno sa c. i k. zapovjedajućim generalom u Sarajevu, dotično sa c. i k. 5. zapovjedništvom vojske i sa c. i k. vojnim zapovjedništvom u Zagrebu sljedeće polakšice na ustanovama §§ 2. i 3, citirane naredbe.

§ 1. Putni promet izmedju užeg ratnog područja jugozapadne fronte (Dalmacija) i pograničnih općina Hrvatske, kao i izmedju otoka Raba i Paga s jedne strane te Cresa, Krka i Lošinja s druge strane, smatra se prometom po susjednim krajevima u smislu putnih propisa c. i k. vrhovnog vojnog zapovjedništva Q. Op. No. 20.000

§ 2. Za promet izmedju pograničnih općina Dalmacije i Hrvatske dostatno je „Posvjedočenje o identičnosti“ (Putni propisi c. i k. vrhovnog vojnog zapovjedništva, uzorak 3). Otpada time potreba posebne vojne dozvole za prekoračenje granica užeg ratnog područja jugoistočne fronte, dotično dozvole za pristup u Dalmaciju.

§ 3. Za putovanja izmedju otoka Raba i Paga s jedne strane te Cresa, Krka i Lošinja s druge strane, dostatno je „Posvjedočenje o identičnosti“, koje nadomješta toli dozvolu za putovanje koli vojnu dozvolu za prekoračenje granica užeg ratnog područja jugoistočne fronte.

§ 4. Pograničnim općinama smatraju se: za Zadarski kotar: općina Karlobag, Jablanac, sv. Juraj; za Kninski kotar: općina Zrmanja; za Benkovački kotar: općine Gospić, Smiljan, Medak, Gračac, Lovinac, Zrmanja i Bruvno.

§ 5. Nadležnim vojnim oblastima pridržano je pravo, da u svaki čas opozovu pogranični promet. — C. k. namjesnik: Attems v. r.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 290 od 16. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Stanik.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik u pričuvi Dr. Goldmann.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Buzolić.

Književnost i umjetnost.

„Priroda“. Primili smo listopadski broj „Prirode“, koja obiluje i poučnim i zanimljivim štivom. Sišćemo ko vanredno i zanimljiv članak naseg čustroga popularizatora prof. Heinza o napisima u drveću, za Menačekov članak o zemlji, koja nas hrani. Lijep je prikaz Boškovićev o Iliji Mečnjikovu, tom velikom ruskom učenjaku, što je ljetos umro u Parizu; u ovo babinje ljeto dobro nam dolazi članak Poljuganov o vilinskoj kosi, o onim nitima paučine, što se babinje ljeta povlače poljima i livadama za lijepa sunčana dana. Nama je milo, što možemo da preporučimo ovaj tako lijepi list sve u želji, da se što više raširi u hrvatskom narodu. Cijena joj je 5 K godišnje. Za pučke učitelje i djake 3 K. Naručuje se kod urednika dra. Frana Tućana, Zagreb, Demetrova ulica 1. Pojedini broj stoji 60 filira, a dobiva se u svakoj većoj knjižari.

Monografija o Tomislavu Krizmanu. Ovih je dana izašla studija kritičara Koste Strajnića, koja prikazuje Krizmanovo cjelokupno djelovanje. Ona je pisana na osnovu predavanja, koje je držano u prvoj izložbi Hrvatskog Proljetnog Salona. Tekst popračuju trideset i tri uspjela reprodukcije umjetničkih radova u grafici, stenografiji i umjetničkom obrtu. Pored bakroreza sa bosanskim i kosovskim motivima, osobito se ističu velike kompozicije i otmjeni portreti. Posebnu pak pažnju svraćaju kazališne inscenacije sa kostimnim nacrtima zagrebačkih opernih pjevača i pjevačica. U brošuri su objelodanjeni i mnogi najnoviji radovi, medju kojima se nalazi i diploma grada Požege, koja je nedavno uručena hrvatskom banu dru. Ivanu barunu Skerlecu, povodom njegova imenovanja počasnim gradjaninom. Monografija je uresena originalnim naslovnim listom u boji tikara Jerolima Miše. Njezina je cijena samo 2 krune 50 filira, a prodaje se u komisiji zagrebačke knjižare Mirka Breyera (ilica).

Zabranjena knjiga u školskim knjižnicama. Vladinom naredbom od 16. rujna 1916. broj 23.351 odredjeno je, da se imade iz svih knjižnica škola i zavoda u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji izlučiti knjige pod naslovom: „R. W. Seton Watson (Scotus Viator). Die Südslavische Frage in Habsburger Reiche“ izdane godine 1913. u Beču kod Mayera i Jessena. Ovu je naime knjigu dne 17. kolovoza 1916. zaustavilo državno odvjetništvo, a kr. sudbeni stol zagrebački ovu zaustavu potvrdio, jer se cijelim sadržajem istoga izvršuje zločinstvo smetanja javnog mira, označeno u § 65. st. a) k. z.

Predavanje o Vrchlickome u Budimpešti. U Petefyjevom društvu u Budimpešti držao je poznati madjarski Josip Ferenczi predavanje o češkom pjesniku Jaroslavu Vrchlickome.

Umro slovački pisac i novinar. Iz Amerike primaju praški „Narodny Listy“ tek sada, da je dne 15. lipnja umro u Chicagu poznati slovački pisac i novinar Gustav Marschall. On je rodjen 1862. u slovačkoj Ukrajini. Svršivši madjarske gimnazije pošao je Beč da uči medicinu. Tamo je u djačkim češkim i hrvatskim društvima često se isticao kao vanredan govornik. Doskora se posvetio novinarstvu. Iza toga pošao u Ameriku, da ondje organizuje izseljene Slovake. Napisao je i jedan roman imenom „Janošik“. Izdao je i jedan slovačko-engleski rječnik.

Robert Frangeš u glavnom stanu nadvojvode Eugena. Kako je poznato, boravio je profesor Robert Frangeš-Mihanović u glavnom stanu nadvojvode Eugena u svrhu, da izradi njegovo poprsje. Sada je Robert Frangeš-Mihanović ponovno pozvan od nadvojvode, pa će izraditi njegov kip u naravnoj veličini na konju. General Hoen rekao je umjetniku Frangešu, kad je primio poziv od nadvojvode: „Do sada nije nikomu uspjelo, da nadvojvodu portretira, vi ste jedini umjetnik, kojemu nadvojvoda priklanja toliko povjerenja, a i simpatije, da je voljan dati izraditi svoj portret. pa smo svi veseli, što vas je pozvao u svoj glavni stan“. Robert Frangeš otputovao je jučer u glavni stan nadvojvode, gdje će se odmah primiti posla.

Uspjeh Hrvata Patiera u Dresdenu. Nedavno se davala u Dresdenu novouvježbana opera Flotowa „Martha“, u kojoj je igrao naš zemljak Tino Patiera ulogu Lyonella. „Kölnische Zeitung“ primjećuje o Patieru: „Tino Patiera, novi ljubimac Dresdena, slavio je opet u svojoj ulozi Lyonella, hvala njegovom krasnom glasu, pravi triumf, premda se još nešto bori s njemačkim jezikom“.

KINO
Crvenog križa.
ULICA SERGIJA BROJ 34.
Danas novi raspored.
Neprekidne predstave.
Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.
IZLAZNINA: I. prostor K 1·— : II. prostor 40 fil.
Ući se može kod svake slike.

MIRKO BOGOVIĆ.

Krvavi most u Zagrebu.

(Nastavak.)

Mili Bože! da je komu bilo vidjeti, kako se tada Slavinić — taj ih — e čvrst i neuskolebiv čovjek — teško dijelio od male Ružice i male svoje Margitice, koja ga je smijeđeći se milo s kolijeske, malimi svojimi ručicami privlačiła k sebi, bai kao da ga je htjela pridržati i nevinim pogledom moliti, da je ne ostavi, zatim kako mu je Ružica, jecajući i gorke suze roneći, savila oko vrata bijele ruke svoje nalik lozi, kad se vije oko tanana bora — to sve da je komu pogledati bilo, zajsta ne bi bio upjsao u grijeh Slavićeve, što mu se kradomice odmaknike niz potavljeno lice, te u gustoj bradi iščezniše gorke dvije suze — najbolje, skoparem nijema dva svjedoka neopisive boli, što ju osjeti prilikom teškoga toga rastanka sa ženom i djetetom.

Možebiti da je tada duševna ona žica, što ju ljudi slutnjom zovu, tihano zazvečala u grudiih Ružićinih i Slavićevih na rastanku . . . Možebiti! . . . Ali tko to može znati za cijelo? Zaista nitko, jer ljudi mogu doduše izmjeriti sve dubljine, sve visine i širine toga svijeta, ali tajne srca čovječjega nikad dovoljno izmjeriti i pronći ne će moći. Tu je Visnji osnovno posebni i neograničeni, jedino sebi sa svih strana pristupni svijet, koji se kreće oko silne mnovine različitih umu čovječjemu nedokučivih čustava, jer tu ima vedrih i oblačnih dana, ima zvijezdami osuto nebo, ali ima i tavne noći bez ikakva svijetla. Ima tu lijepih rajskih perivoja, gdje vije blago povjetarce i gdje naoko miruno cvijeće cvati, ali ima i strahovitih pustara, gdje nema ni grma ni drača, a kamo li cvijeta, i gdje bura samo jauče, te oblake pijeska ispred sebe goni, kao kurjak stado razagnato. Ima i tu romnopotoka, što teku niz cvijetne obale, ima jezera bistrih kao ogledalo, gdje se kupaju i divno svoje lokve vile, ali ima nasuprot i pučina morskih, gdje se neprestano bije silni valovi o grebenih i stijenah, i gdje reže iz dna uskolebanogo toga mora strahote, kakovih oko čovječje ne vidje nikad. Sve to — i toga još puno više, što čovjek ne može izustiti, a pero opisati, ima u dnu srca čovječjega, pa tako u dnu zategnutogo toga srca ima takodjer glasova paklena nesklada, ali isto tako ima tu zvukova najmilijega sklada i blagoglasja, štono zveče sad tužno, a sad opet milo, a kadšto opet zacvile i ćućuje tako čudnovato i tajno, da čovjek mu, glasovi mu dolaze od onkraj svijeta, donoseći mu odande vijesti, koje slute na budućnost.

Ali što ćemo ovdje poduže opisivati ono, što su već mnogi opisali prije nas u stihovih i u prostom slogu dovoljno, a i bolje nego mi, premda time stvar nijesu ni ni s daleka posve shvatili, te nerpih, što bi ćemo se badava mučiti, odgovaranjem onoga, što se ne da odgonenuti i što će po svoj prilici ostati tajnom, dok bude svijeta i vijeka? — Već hajde, da se vratimo k Slaviniću, koji, odkako se oprosti sa milom ženom i djetetom — na čelu male, na izabrane čete pohitje put Zagreba grada.

Pošto Slavinić sretno prispije u Zagreb, nastani se u Kaptolu i razumije odmah od tamošnjih kanonika, kako se protivnici jur očito spremaju, da udare na nje; pa s toga ne počašćivši nimalo časa, takodjer stadoše kupiti vojsku i napinjati sve svoje sile, da, kako treba, dočekaju — pa ako moguće bude — uzbiju silu silom.

Gusingovci i ostali privrženici Karla Roberta sakupiše jur silne čete. Uz to stadoše takodjer buniti i na očit otpor proti Kaptolu potičati te samo gradjane zagrebačke, već i prosti narod iz obližnje okolice. Tijem načinom podje im za rukom, te u kratko vrijeme tako osiliše, da jedva izgledahu zgodna časa, da zametnu boj s privrženici kralja Vaclava.

Pa zbilja — dugo zatim ne bilo — kad li jedno jutro uz strašan buku i vike čitava pučanstva sa svih zvonika zagrebačkih stanu zvonit zvona, što je značilo, da se jur primiče s vojskom stranka Karla Roberta i da je s toga jur prispio čas, gdje će oružana i jača nika odlučiti, tko ima pravo, tko li krivo.

Gusingovci sa Gardunom, sa Subići, Babonići bračom Tornsti, sa Crkvenjaci i mnoštvom druge vojske, zatim s gradjanstvom i pukom — sakupivši se prije ispred Zagreba — navališe najprije kao bura na donju varoš, pa pošto ju osvojiše iza kratka, skoprem žestoka otpora, stadoše opsijedati varoš gornju i Kaptol. Tom prilikom pozva ponoviti Ivan Gusingovac po ulaku kanonike, da mu se predadu na milost ili nemilost, ni pošto mu oni otpovriše, da toga nipošto ne će učiniti, zagrozi im se i zakune: da će im skoro u učiniti, zagrozi im se i zakune: da će im skoro u učiniti, dograd doći, pa udariv na kapiji slavodobitni svoj barjak, sa svojimi četami konak u gradu učiniti, gdje će kanonici redom morati sprovadjati njegova konja i konje njegovih drugova.

Namjesnik biskupov, kanonik Pankrac, sakupiv oko sebe kanonike s vjernimi četami, te sjedinivši se sa poglavarstvom gradskim, privrženim stranci njegovoj, zatim s bivšom tada u gradu posadom kralja Vaclava i s nekolicinom plemića i stanovnika tako zvane „popovske ulice“, provali iza kratka opsijedanja iz Kaptola, da se ogleda sa protivnom strankom.

Uspješetem vodje obijuh strana, zatim boja željne čete njihove jedva dočekaše, da se srete, pa zato na onom prostoru medju prednjim zidom gornje i kaptolske varoši — što ga dandanas dijeli potok Medveščak i gdje u ono doba, u mjesto sadašnjih kuća, bijahu vrtovi gradjana — navali jedna stranka na drugu tako silno i žestoko, da je od udaraca, od vike junaka i jauka ranjenika zajeđala zemlja. S početka se motahu obje vojske u tijesno klupko savijene, baš ko oblaci, kad ih vihor muči, ali naskoro se otoče se opet, i tad se pojedince stadoše biti i junak na junaka nagoniti.

Na visoko jur bijaše otsekao sunce, a još se neprestano hrabro borahu obje strane, u kojih tek ćes za podulje bitke razigrala srce, kako valja. Da je tkogod tada motrio tu bitku, ne bi bio znao reći unaprijed: tko će nadvladati, tko li sili jačoj otkloniti, kako se hrabro borila jedna i druga stranka. Nu premda se onom prilikom pridesče prava junačka čudesa s obje strane, a to je ipak na drvenom mostu izmed Medveščaka i ako njega bijesnila najžešća rek bi upravo dok od vidanja, budući da se tu nijesu djelile rane od udanja, a već upravo rane teške od smrti nemile . . . A kako ne bi! — kad s jedne strane borio se na čelu čete svoje hrabri Slavinić, a s druge župan Gardun, koga je opet namjera namjerila bila na najvećega dušmanina, pa zato, pošto se iza dulje žestoke borbe ugledaše oba protivnika, nasmrtie upravo usred mosta jedan na drugoga, baš kao dva ognjena zmaja kad hoće da se pobiju, radeći jedan drugomu o glavi.

„Dobro mi dokao, djevojački omiljeni“ vikne Gardun glasno, dočim mu iz očiju sinu zlokobna munja, jedva sam te dočekao . . . Ali znaj, sada više ne ćeš minuti moje ruke“.

„Ne ćeš ni ti moje, ako Bog da!“ prihvati Slavinić, dočim je već iza toga sabljom svojom sretno odbio nekoliko udaraca Gardunovih, te ga ujedanjem grdno ranio u prsi, te udari tako silno, da Slaviniću prelomi sablju na dvoje, a čim to opazi, sakupi sve sile, te izmenada Slavinka sabljom tako silno ošine po glavi, da te odmah pao na tlo i tu, iza kako potiho izustiv ćage riječi: „S Bogom Ružo . . . Margitice . . . Jedva sto rastavi se s dušom. — Ali u isti čas, i jedva sto je izdahnuo Slavinić, počeo se i Gardun smrtno je izdahnuo Slavinić, počeo se i Gardun smrtno ranjen, probijedi kao krpa, sve to bolje nihati počeo kao podsjećen brast, dok se i on ujedanput muče ne srsi mrtav i to baš tik najvećega u životu protivnika svoga.

Skoro zatim — iza kako padoše Slavinić i Gardun — nadvlada stranka Karla Roberta privrženke Vaclavove, o čemu dvojbe nema, osobito ako se na um uzme, kako je iza ove bitke ta stranka postupala sa protivnici svojimi ne samo u Hrvatskoj, već i u Slavoniji, Slapačić i u Ugarskoj.

Ružica sa svojom malom čerkom skoro poslije žalosnih tih dogadjaja stiže u Zagreb i tu se opet zaviđši se u crno — nastani zajedno s djetetom kod mili svoje tetke u manastiru, i to baš u onoj istoj sobici, gdje je stanovala kao djevojka, i gdje je prije nekoliko godina izbavi od očevline gdje je prije nekoliko godina izbavi od očevline smrti mili i nezaboravni ujezin Pavo, za kojim je, odkako on umrije, neprestano kukala, te gorke suze ronila, tako da je napokon od prevelike tuge teško oboljela. Pošto je pol godine dana bolovala, pomirivši se najposlije s bratom, umre i ona. Na smrtnoj postelji preporuči tetki, a i nazočnoj tada vesma rasvijlenoj braći milu svoju Margitico. Odgojena i ugojavana od stare tetke i ujaka svojih, postade pravim sjajnim alemom djevojačkim, dok je skoro ne zaljubi i ne isprosi jedan izmedju možnih tada vlastelina iz prastare hrvatske obitelji Babonića.

A ti, dragi moj čitatelju, znat ćeš sada potanji uzrok nazivu onoga mjesta, na kojem se u burno ono doba zametnula strašna prije spomenuta bitka, s koje se ojadite mnoge majke, mnoge opet seke u crno zaviše, a nebrojene njeni ljube u rod otpremiše. — Na tom mjestu onom prilikom ostade mnogo pustih kapa i kalpaka, a uz poslijeno razmorsno oružje bojno bijahu tu nagomilana tjelesa mrtvih i ranjenih, kojim je rana poteče toliko krvi, da je drveni tada most, a ispod njega potok Medveščak sav pocrvenio od te krvi, što tu rijekom poteče s klete nesloge sinova jedne majke domovine. To mjesto, što ga u nas dobro zna svaki Hrvat i što ga tudjinci svako zagrebačko dijete ili slijepac može pokazati — to ti je naš od ono doba tako zvani krvavi most u Zagrebu.

(Konac.)